

УРОКИ БЕЗ ДЗВІНКІВ: ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ У ФІНСЬКИХ ШКОЛАХ

О. Телюк

Фінляндія – країна, що поєднує комфортний європейський стиль життя з відкритістю до ліберальних експериментів. Система освіти – найбільша гордість фінів, крім архітектури, технологій і хокею.

Фіни докладають зусиль, щоб високоякісну освіту отримав кожен житель країни, однак їхні методи дещо парадоксальні. Навчання триває лише 9 років. Учні молодших класів мають по три-чотири уроки на день, старших – по п'ять-шість. Між уроками довгі перерви. Дзвінків немає. Домашнього завдання задається мало.

У класах – не більше 20-ти дітей. Робота проводиться в командах, учні навчають один одного та самі складають свій план на рік у відповідності до заявленого педагогами річного курсу.

Оцінювати учнів у балах та порівнювати їх між собою забороняється законом. Дозволяється лише словесна оцінка вчителя і порівняння успіхів учня на різних етапах.

Зовнішнє оцінювання фінських учнів відбувається лише один раз після закінчення середньої школи. Під час складання іспиту дозволяється користуватися Інтернетом та довідниками.

Центральну роль у системі освіти займає фігура педагога. Вчителів намагаються звільнити від звітності перед контролюючими органами, щоб вивільнити їхню енергію на творчі експерименти. Такий підхід також сприяє професійному розвитку педагогів.

Фінські діти навчаються в однакових школах і класах незалежно від походження родини, багатства і культури. Тим не менш, раз на тиждень діти діляться на групи з предмета «Релігія».

Завдання вчителя – навчати дітей, а не готувати їх до екзаменів. Акцент в освіті робиться на мові, у тому числі іноземній, мистецтві та практичних умінь. Вже у школі вивчають економіку та соціальні науки. Багато вчителів у своїх програмах використовують педагогіку Монтесорі, Френе, Штайнера. Майже половина вчителів і вихователів у школах – чоловіки.

Докладається багато зусиль, щоб школа не була для учнів стресовим досвідом. Школа існує для учнів і викладачів, а не для прихованих державних інтересів. Програми виховують особистостей, а не майбутніх покірних службовців.

Усі етапи освіти (дошкільна, шкільна, професійна, академічна) – безкоштовні. Учні забезпечуються книжками, олівцями, гарячими обідами, медичною допомогою. При школах діють шкільні автобуси.

Витрати Фінляндії на освіту становлять 6,8% від валового внутрішнього продукту та 12,1% від загальних витрат уряду (свого часу було 21,7%). Цей показник дещо перевищує середній по Євросоюзу. В Україні він становить 6,4% та 18,9% відповідно.

Авторитет сучасної системи освіти Фінляндії – наслідок не однієї радикальної реформи, а тривалих періодичних мікроперетворень. Освіта у Фінляндії весь час реформувалася, ще за часів Фінляндського князівства у складі Російської імперії на початку ХХ століття. Сучасні риси і цінності фінська освіта отримала у 80-х роках минулого століття.

Тоді, наприкінці 1980-х, було закладено фундаментальний принцип системи освіти – егалітаризм, тобто загальну доступність освіти. Тоді ж розпочалася децентралізація – перехід відповідальності за організацію освіти від міністерства до муніципалітетів, а поступово і до шкіл.

Національне бюро освіти почало визначати лише загальні пріоритети, а рішення щодо способів їх втілення приймалися безпосередньо вчителями у школах з урахуванням історичних та ментальних особливостей тої чи іншої місцевості. Передання вчителю повної відповідальності за процес навчання зробило цю професію вкрай престижною з конкурсом 1 до 10 та високою зарплатнею.

Кілька фактів про Фінляндію:

- Діти починають навчання не раніше 7 років.
- Бути вчителем престижно, вчителі у Фінляндії – це 10% найкращих випускників вузів.
- У фінській системі освіти вчитель не домінує, а надає максимальну свободу дитині.

Учителі проводять у класі лише 4 години на день і мають 2 години щотижня на професійний розвиток.

У ліцеях, коледжах та університетах навчання проводиться за принципом курсів, а не класів. При університетах також діють програми навчання для дорослих. Дуже важливим є те, що Фінляндія – одна з перших країн світу, де кількість дорослих, що навчаються на курсах постійної освіти, перевищує кількість студентів, що здобувають свій перший диплом! На різних програмах в університетах навчається більше половини працездатного населення країни.

Реформа освіти Фінляндії не потребувала фінансових впливів, тому що була поступовою та носила лише структурний характер. У результаті фінська освіта вже багато років визнається однією з найкращих у світі. Однак ще однією особливістю фінського підходу до освіти є те, що попри всі показники реформи не зупиняються і проводяться регулярно, принаймні кожні 10 років.

Компанія Finpeda, яка проводить експериментальні дослідження у сфері фінської середньої освіти та ставить за мету її лідерство у світі, уже зараз формує візію школи майбутнього. Нове призначення школи експерти бачать не у формуванні знань, а в соціальній адаптації та мультикультурному вихованні учнів.

Предметом особливої уваги Finpeda вважає дизайнерську трансформацію навчальних закладів. Стіни школи мають надихати на здобуття нових знань та навичок.

Джерело: О. Телюк. Уроки без дзвінків # Реформи народів світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://biggggidea.com/practices/865/>

Олександр Телюк, журналіст, редактор Інтернет-порталу «Велика Ідея» (<https://biggggidea.com>)

Цитувати: Телюк О. Уроки без дзвінків: особливості навчання у фінських школах / О. Телюк // Постметодика. – 2015. – № 2. – С. 64.